

۱۳۸۵۵۹۵

اقبالنامه

نظامی گنجوی

www.ketab.ir

انتشارات هرنگ

۱۳۹۴

سرشناسه: نظامی، الیاس بن یوسف نظامی ۵۳۰-۶۱۴؟

عنوان و نام پدیدآور: اقبالنامه، نظامی گنجوی

مشخصات نشر: تهران، هرنگ، ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری: ۱۶۴ ص

شابک ۲-۴۵-۸۱۵۹-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

موضوع: شعر فارسی قرن ۷

رده بندی دیویی: ۱۸/۳۲

رده ده کوره: PIR ۸۰۵۲/ج ۱۳۹۴

شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۹۸۵۱۶

انتشارات هرنگ

تهران انقلاب خیابان دانشگاه که به سمتی پلاک ۳۰-۲۳۵-۰۹۳۷۷۹۴

هفت پیکر

نظامی گنجوی

ناشر: هرنگ

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۴

شابک ۲-۴۵-۸۱۵۹-۶۰۰-۹۷۸

تیراژ: ۱۰۰۰

قیمت: ۸۰۰۰۰ ریال

فهرست

۹	 بدگانه
۱۳	 آغاز
۱۴	 تضرع زردن در ستایش باری سبحانه و تعالی
۱۶	 در نعت سید المرسلین و خاتم النبیین فرماید
۱۷	 در تازه بودن این داستان و تکرر بعضی از دوستان
۲۴	 در ستایش سخن و زیجحت سبک
۲۶	 ستایش پادشاه
۲۸	 خطاب زمین بوس
۳۰	 آغاز کتاب
۳۴	 صفت حال اسکندر با غلامی که سر تراش او برد
۳۸	 قصه اسکندر با شبان
۴۲	 حکایت ارشمیدش با کنیزک چینی
۴۶	 حکایت ماریه قبطی و کیمیا ساختن او
۵۳	 حکایت نانوای بی نوا و توانگر شدن او
۶۰	 حکایت انکار حکما درباره هرمس و هلاک شدن ایشان
۶۲	 آغانی ساختن افلاطون
۶۶	 حکایت گفتن افلاطون از متقدمان
۷۰	 احوال اسکندر با سقراط
۷۷	 مناظره کردن حکیم هند با اسکندر
۸۴	 خلوت ساختن اسکندر با هفت حکیم

۸۶	گفتار ارسطو.....
۸۷	گفتار والیس.....
۸۸	گفتار بلیناس.....
۸۹	گفتار سقراط.....
۸۹	گفتار فروریوس.....
۹۰	گفتار هرمس.....
۹۱	گفتار افلاطون.....
۹۱	گفتار اسکندر.....
۹۲	گفتار نظ.....
۹۴	رسیدن اسکندر به پیغامبری.....
۹۸	خردنامه ارسطو.....
۱۰۴	خردنامه افلاطون.....
۱۰۸	خردنامه سقراط.....
۱۱۳	سفر کردن اسکندر به پیغامبری.....
۱۲۹	رسیدن اسکندر به قریه سرپرستان.....
۱۳۶	رسیدن اسکندر به بتخانه قندهار.....
۱۵۰	رسیدن اسکندر به شمال و ساختن سد یا جوج.....
۱۵۹	بازگشتن اسکندر به روم.....
۱۶۲	وصیت کردن اسکندر.....
۱۶۷	نامه نوشتن اسکندر به سوی مادر خویش.....
۱۷۶	رسیدن نامه اسکندر به مادرش.....
۱۷۷	نالیدن اسکندروس در وفات پدر.....
۱۷۹	انجامش روزگار ارسطو.....
۱۸۱	انجامش روزگار هرمس.....
۱۸۱	انجامش روزگار افلاطون.....

- انجامش روزگار بلیناس ۱۸۲
- انجامش روزگار فروریوس ۱۸۳
- انجامش روزگار سقراط ۱۸۴
- انجامش روزگار نظامی ۱۸۴
- در مدح ملک عزالدین ۱۸۵
- در خاتمت کتاب ۱۸۷

زندگینامه

حکیم الدین بن یوسف بن زکی بن مؤید نظامی گنجوی، از استادان بزرگ سخن و از ارکان شعر فارسی است. تولد وی در شهر گنجه می باشد که سال ۵۳۰ هـ. ق در دیوانی آذربایجان بوده در آن عصر آذربایجان و حوالی آن مرکز حکومت سلاجقه سی و مختلف بود، بخصوص اتابکان آذربایجان و موصل همچنین شروانشاهان، در آن از شهرت داشتند و با دولت سلجوقی وابسته بودند نظامی قسمت بزرگ عمر خود را در وطن خود گنجه صرف کرد و در همان جا به کسب علوم و فنون علم پرداخت و تنها یک سفر کوتاه به دعوت قزل ارسلان بیکی از شهرهای نزدیک گنجه کرد و در مجلس آن پادشاه با نهایت احترام و اکرام پذیرفته شد. نظامی هیچگاه در هیچ مباحثه ننمود و برای جلب نظر حکمرانان، شعر نساخت و بخصوص در اواخر عمر گوشه گزید و آزاده زیست و گردن در پیشگاه امرا فرود نیاورد. نظامی غیر از دیوانی که حدود ارباب آن را دولتشاه بیست هزار بیت نوشته و اکنون فقط مقداری از آن در دست است پنج مثنوی مشهور بنام پنج گنج دارد که آنها را عادة خمسہ نظامی می گویند.

مثنوی اول از پنج گنج مخزن الاسرار است در بحر سریع که بنام فخرالدین بهرامشاه بن داود پادشاه ارزنگان در حدود سال ۵۷۰ هجری ساخته شده و این معنی از بیت زیر که خطاب به حضرت ختمی مرتبت می باشد مستفاد می شود:

پانصد و هفتاد بس ایام خواب روز بلند است به مجلس شتاب

۱ - این مثنوی نخستین منظومه شاعر است، و چنانکه بیش از این اشاره کرده‌ایم اندکی بیش از ۴۰ سالگی شاعر نگاشته شده، از مهمترین مثنویهای فارسی بر مواظ و حکم در بیست مقاله.

۲ - مثنوی دوم منظومه خسرو شیرین است و بحر هزج مسدّس که نظامی آنرا در ال ۵۷۶ به پایان برده و گفته است:

گذشته پانصد و هفتاد و شش سال نزه برخط خوبان کس چنین نال

که ۶۵۰ بیت دارد.

۳ - این منظومه در عشق بازی خسرو پرویز با شیرین ساخته و به اتابک شمس‌الدین محمد جهان‌لوان بن ایلدگز (۵۶۸ - ۵۸۱) تقدیم شد.

۴ - مثنوی سوم منظومه لیلی و مجنون است که نظامی آنرا در سال ۵۸۴ هجری بنام شروانشاه ابوالنادر اخمان بن منوچهر ساخته و بعدها نیز در آن تجدید نظرهایی کرده که ۴۵۰۰ بیت رد.

مثنوی دیگر بهرامنامه یا هفت پیکر یا هفت گد است که شاعر بسال ۵۹۳ بنام علاء‌الدین کرپ ارسلان پادشاه مراغه ساخته و در آن تقدیم کرده که ۵۰۰۰ بیت دارد.

۵ - پنجمین مثنوی از پنج گنج اسکندرنامه است این کتاب شامل ۲ قسمت است که نظامی قسمت نخستین را شرفنامه و دومین را اقبالنامه نامیده است از اشارات تاریخی مختلف که در این کتاب آمده چنین بر می‌آید که شاعر آن را به چند تن از امرای محلی آذربایجان و اطراف آن تقدیم نموده.

نظامی غیر از پنج گنج دیوان قصاید و غزلیاتی هم داشت.

نظامی در سال ۶۲۴ درگذشته و دیار فانی را وداع گفته، مدفن نظامی در گنجه تا اواسط عهد قاجاری باقی بود اما بعد از آن رو به ویرانی نهاد تا باز به وسیله محلی آذربایجان شوروی مرمت شد، یادش گرامی باد.